

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní Mgr. et Mgr. Lenkou Bahýľovou, Ph. D. ve věci

žalobkyně: **J. W.**
bytem X.

proti

žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 1/376, 128 01 Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 6. 2025, č. j. X,

takto:

- I. Žaloba **se zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a předchozí průběh řízení

1. Žalobkyně se podanou žalobou domáhá zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 6. 2025, č. j. X („napadené rozhodnutí“), kterým bylo zamítnuto její odvolání a potvrzeno rozhodnutí Úřadu práce ČR – krajské pobočky ve Zlíně ze dne 6. 5. 2025, č. j. 10861/2025/UBR („prvoinstanční rozhodnutí“). Prvoinstančním rozhodnutím nebyla žalobkyni přiznána dávka mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje spočívajícího v úhradě nedoplatku za elektrickou energii, plyn, vodné

a stočné v celkové výši 20 596 Kč, neboť pro to nebyly splněny podmínky zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi („zákon o pomoci v hmotné nouzi“).

II. Žaloba

2. Žalobkyně namítá, že důvodem opakovaného nedoplatku je skokový nárůst cen energií. Žalobkyně se snažila zvýšit zálohy a doložila, že spotřeba energií je stabilní, avšak žalovaný nárůst cen energií nezohlednil. Žalobkyně zdůraznila, že je evidována na úřadu práce a pracuje pouze na dohodu o pracovní činnosti. Manžel pobírá invalidní důchod II. stupně. Mají dvě nezletilé děti. V důsledku neschopnosti pokrýt uvedené výdaje hrozí rodině ztráta bydlení.

III. Vyjádření žalovaného, replika žalobkyně

3. Žalovaný uvedl, že byl se sociální a finanční situací žalobkyně dostatečně obeznámen, neboť žalobkyně pobírá i jiné státem poskytované nepojistné sociální dávky. V případě některých z nich byly zvyšující se náklady za energie již zohledněny (příspěvek na bydlení a doplatek na bydlení). Současná situace žalobkyně není situací nahodilou a mimořádnou, nýbrž situací, k níž dochází opakovaně v důsledku zvoleného bydlení, které není pro rodinu finančně dostupné.
4. Žalobkyně v replice uvedla, že nárůst výdajů nebyl způsoben jejím jednáním, nýbrž vnějšími okolnostmi (zvýšením cen energií). Při posuzování její žádosti žalovaný nepřihlédl ke konkrétním okolnostem případu, zejména k reálnému zhoršení situace žalobkyně. Přiznaný příspěvek na bydlení zůstává dlouhodobě stejný a nepokrývá zvýšené náklady. Rozhodnutí žalovaného neodpovídá účelu zákona o pomoci v hmotné nouzi, neboť žalobkyně doložila, že její životní náklady převyšují dostupné příjmy.

IV. Posouzení věci krajským soudem

5. Žaloba je přípustná. Podala ji oprávněná osoba (§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s. ř. s.“) v zákonné lhůtě (§ 72 odst. 1 s. ř. s.). Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích uplatněných žalobních bodů, ověřil přitom, zda rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti, a vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době napadeného rozhodnutí (§ 75 odst. 1, 2 s. ř. s.). O žalobě krajský soud rozhodl bez nařízení ústního jednání, neboť pro tento postup byly splněny zákonné podmínky (§ 51 s. ř. s.).
6. Žaloba není důvodná.

Právní úprava a východiska soudního přezkumu

7. Podmínky přiznání mimořádné okamžité pomoci upravuje zákon o pomoci v hmotné nouzi v § 2 ve spojení s § 36. Podle § 36 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi platí, že nárok na mimořádnou okamžitou pomoc má mj. osoba uvedená v § 2 odst. 5 téhož zákona, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi.
8. Podle § 2 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi *může* orgán pomoci v hmotné nouzi považovat za osobu v hmotné nouzi též osobu, která nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky k úhradě nezbytného jednorázového výdaje, spojeného zejména se zaplacením správního poplatku při prokázání ztráty

osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků, a v případě nezbytné potřeby s úhradou noclehu, (...).

9. Mimořádná okamžitá pomoc má v systému pomoci v hmotné nouzi zvláštní, podpůrnou funkci. Jedná se o dávku, která má zajišťovat, aby se osoba v nepříznivé situaci nedostala zcela mimo dosah sociálního systému (srov. rozsudek NSS ze dne 24. 5. 2022, č. j. 3 Ads 280/2020-26). Tato dávka však není nástrojem k udržení (či obnovení) předchozí, natož průměrné životní úrovně, ale má poskytovat pomoc toliko v rozsahu nezbytném (srov. důraz na podpůrnou a fakultativní povahu mimořádné okamžité pomoci v rozsudku NSS ze dne 14. 6. 2018, č. j. 6 Ads 254/2017-24).
10. Pro mimořádnou okamžitou pomoc podle § 2 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi je typické, že se váže k „nezbytnému jednorázovému výdaji“ a že její funkce je nouzová. Mimořádná okamžitá pomoc „není založena na principu zajištění optimálního komfortu“, nýbrž slouží „výhradně k nezbytně nutné finanční pomoci pro překonání tíživé sociální situace“, a v tomto kontextu ji označuje jako „zcela nouzovou dávku“ (srov. rozsudek NSS ze dne 22. 4. 2021, č. j. 9 Ads 250/2020-40). Tomu odpovídá i judikurní závěr, že výše (a vůbec poskytnutí) plnění se typově orientuje na nezbytnost, nikoliv na preferenci žadatele.
11. Ačkoli mimořádná okamžitá pomoc slouží primárně k úhradě jiných typů nezbytných jednorázových výdajů, „ve zcela výjimečných případech“ ji lze přiznat i na základě žádosti požadující uhrazení vzniklého nedoplatku na energie; v takovém případě je však nutno zkoumat vedle příjmových a majetkových poměrů i způsob vzniku nedoplatku, podíl osoby na jeho vzniku, odůvodněnost výdaje a další okolnosti dané věci (srov. rozsudek NSS ze dne 17. 12. 2015, č. j. 7 Ads 236/2015-22). Naopak v případech, kdy vznik nedoplatku představuje předvídatelný důsledek nastavení a (ne)uhrazení průběžných plateb, pak nejde o jednorázový a „v podstatě nahodilý“ výdaj ve smyslu této dávky (srov. rozsudek NSS ze dne 14. 4. 2016, č. j. 1 Ads 45/2016-20).
12. Dále je nutno zdůraznit, že mimořádná okamžitá pomoc je dávkou fakultativní a její přiznání je spojeno se správním uvážením; z toho plyne i vymezení rozsahu soudního přezkumu. Správní soud zde zásadně nepřistupuje k věci jako k situaci, v níž by měl vlastní úvahou „nahradit“ rozhodovací činnost správního orgánu; jeho úkolem je posoudit zákonnost postupu a závěrů, včetně toho, zda správní uvážení bylo vykonáno v intencích účelu dávky a bez svévolných prvků. Soud tedy posuzuje, zda nedošlo ke zneužití či vybočení z mezí správního uvážení, zda je správní úvaha v souladu s pravidly logického usuzování a zda se správní orgán dostatečně vypořádal se zjištěným skutkovým stavem (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 3. 2005, č. j. 6 A 25/2002-42, č. 906/2006 Sb. NSS).
13. Na uvedeném obecném základě soud přistoupil k posouzení, zda ve věci žalobkyně správní orgány zohlednily relevantní skutečnosti, zda jejich úvaha odpovídá účelu dávky a zda skutkové závěry, na nichž stojí, mají dostatečnou oporu ve spise, a to se zvláštním zřetelem k tomu, že úhrada nedoplatků na energie je ve vztahu k mimořádné okamžité pomoci pojímána jako řešení toliko výjimečné.

Rozhodnutí o žádosti žalobkyně a jeho hodnocení dle vymezených hledisek

14. Správní orgány žádost žalobkyně o mimořádnou okamžitou pomoc hodnotily z hlediska jejich celkových sociálních a majetkových poměrů, které posuzovaly společně s manželem a

dvěma nezletilými nezaopatřenými dětmi. Dále zohlednily odůvodněnost konkrétního požadovaného výdaje a jeho nepostradatelnost vzhledem ke konkrétní a individuální situaci, ve které se žalobkyně nacházela. Přitom vyšly ze zjištění, že žalobkyně je vdaná, s manželem a dvěma nezletilými nezaopatřenými dětmi bydlí v pronajatém bytě o výměře 150 m². Byt se nachází v obci N. a náklady na bydlení činí 22 000 Kč měsíčně (nájemné 16 000 Kč, zálohy na elektřinu 3 000 Kč, na zemní plyn 2 500 Kč a vodné/stočné 500 Kč).

15. Žalobkyně byla od 10. 1. 2025 evidována jako uchazečka o zaměstnání. Od 5. 2. do 31. 12. 2025 měla uzavřenou dohodu o pracovní činnosti u své tchyně H. W. Správnímu orgánu prvního stupně sdělila, že nepracuje na hlavní pracovní poměr z důvodu zdravotního stavu svého syna, který bývá často hospitalizován a navštěvuje odborné lékaře v B. Manžel žalobkyně pobírá invalidní důchod II. stupně, nevykonává výdělečnou činnost, není evidován jako uchazeč o zaměstnání, proto nebyl v souladu s § 3 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi považován za osobu v hmotné nouzi.
16. Rodina žalobkyně je nemajetná a pobírá přídavky na děti, příspěvek na bydlení, od června 2019 jí je vyplácen příspěvek na živobytí a od října 2024 doplatek na bydlení. Správní orgán prvního stupně určil částku živobytí společně posuzovaných osob podle § 4 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve výši 14 514 Kč, přičemž průměrný příjem společně posuzovaných osob v rozhodném období od ledna do března 2025 činil 32 925,86 Kč (sestavující z příjmu žalobkyně ze zaměstnání, invalidního důchodu II. stupně manžela žalobkyně, přídavků na děti, příspěvku na bydlení, příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení).
17. Správní orgán prvního stupně se poté zabýval tím, jak vznikl nedoplatek cen energií. Nedoplatek za elektřinu ve výši 5 752 Kč vznikl v důsledku zvýšené spotřeby i přes to, že byly navýšeny zálohy. V případě nedoplatku vodného ve výši 723 Kč nedošlo k výrazně zvýšené spotřebě, avšak dlouhodobě je nastavena nízká měsíční záloha. U plynu (nedoplatek 14 122 Kč) dochází pravidelně k vysokému nedoplatku z důvodu rozsáhlé otápené plochy ve výměře 150 m². Správní orgán prvního stupně též zohlednil, že vyúčtování energií bylo v minulosti posuzováno i u příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení, a došlo k přehodnocení výše těchto dávek. Nadto byla žalobkyně opakovaně správním orgánem prvního stupně upozorňována na nepřiměřenost bydlení a možný vznik nedoplatků, a bylo jí doporučeno, aby si s manželem našli vhodné zaměstnání, popř. se manžel nechal zařadit do evidence uchazečů o zaměstnání. Správní orgány proto žalobkyni a společně posuzované osoby nepovažovaly za osoby v hmotné nouzi ve smyslu § 2 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi.
18. Soud má za to, že úvaha správního orgánu, kterou žalovaný potvrdil v napadeném rozhodnutí, ob stojí. Správní orgán v prvoinstančním rozhodnutí zcela jasně a v souladu s obsahem správního spisu sepsal detailní odůvodnění nepřiznání dávky mimořádné okamžité pomoci, kde pracoval s údaji z podkladů, které si sám zajistil, jakož i s těmi, které doložila sama žalobkyně. Při posouzení, zda se žalobkyně a společně s ní posuzované osoby nachází v hmotné nouzi či nikoliv, vzal v úvahu všechny mu známé informace z doložených podkladů a došel k závěru, že žalobkyně nebyla shledána osobou v hmotné nouzi pro přiznání okamžité mimořádné pomoci, neboť k tomu nesplnila podmínky.
19. Žalobkyně namítala, že správní orgány nevzaly v úvahu aktuální cenový vývoj energií, ani riziko ztráty bydlení. Je pravdou, že správní orgány se cenovým vývojem energií výslovně nezabývaly, avšak soud považuje za podstatné, že žalobkyni je vyplácen příspěvek na bydlení

a doplatek na bydlení, v rámci nichž byly zvyšující se ceny energií zohledněny. Žalobkyně rovněž v předchozích letech žádala o přiznání dávky mimořádně okamžité pomoci za účelem úhrady nedoplatku ceny energií a správním orgánem prvního stupně byla opakovaně upozorněna na ekonomickou nepřiměřenost zvoleného nájemního bytu vzhledem k finanční situaci rodiny (viz strana 5 prvoinstančního rozhodnutí, v němž jsou uvedeny konkrétní spisové značky správních řízení). Bylo jí doporučeno najít si vhodnější bydlení, případně zvýšit příjmy rodiny výkonem výdělečné činnosti.

20. Ze zjištěných skutečností vyplývá, že žalobkyně s manželem svoji bytovou a celkovou sociální situaci efektivně neřešili, a po obdržení vyúčtování nedoplatku za energie se žalobkyně opětovně obrátila na správní orgán prvního stupně s žádostí o přiznání dávky mimořádně okamžité pomoci. Je obecně známou skutečností, že ceny energií v posledních několika letech rostou, což ostatně vyplývá z pravidelných nedoplatků žalobkyně za energie, přestože jí jsou, jak sama uvádí, zvyšovány zálohy. Je tedy zřejmé, že žalobkyně mohla uvedenou situaci očekávat, a nejedná se tedy, jak správně dovodily správní orgány, o mimořádnou a nečekanou situaci, na kterou by se žalobkyně nemohla dopředu připravit. Mohla též očekávat, že v případě neuhrazení nedoplatku by mohla být nájemní smlouva ze strany pronajímatele vypovězena.
21. Žalobkyni jsou vypláceny dávky pomoci v hmotné nouzi i dávky státní sociální podpory, z nichž k úhradě nákladů na bydlení je primárně určen příspěvek na bydlení, a v jehož výši byly rostoucí ceny energií zohledněny. Pokud žalobkyně není schopna opakovaně hradit nedoplatek ročního vyúčtování energií, je na místě závěr, že životní poměry rodiny neodpovídají její finanční situaci, a žalobkyně byla na tuto skutečnost ze strany správního orgánu prvního stupně upozorňována.
22. Úhradu opakujících se nedoplatků za energie nelze sanovat dávkou mimořádně okamžité pomoci, která slouží k řešení nahodilých, neočekávaných situací, které je třeba překonat, avšak sociální a majetkové poměry žadatele to neumožňují. Žalobkyně mohla na základě své zkušenosti a na základě doporučení správního orgánu prvního stupně vznik nedoplatku za energie očekávat. V takovém případě nebylo na místě dávku poskytnout.

V. Závěr a náhrada nákladů řízení

23. Námitky žalobkyně soud vyhodnotil jako nedůvodné. Neshledal ani jiné důvody, pro které by bylo na místě žalobě vyhovět; proto žalobu zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).
24. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 s. ř. s. Žalobkyně neměla ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Nyní projednávaná věc se týkala pomoci v hmotné nouzi, a proto ani žalovaný *ex lege* nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 2 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem.

Brno 26. února 2026

Mgr. et Mgr. Lenka Bahýľová, Ph.D. v. r.

samosoudkyně